

12.10.2022

Tysklands krise skaber ny test for EU – og Danmark

Tyskland befinder sig i en identitets- og legitimitetskrise. Derfor må andre EU-lande være væsentligt mere aktive i energikrisen og den økonomiske krise.

Skrevet af

Lykke Friis

✉ lykke@thinkeuropa.dk

Efter en måneds ophold i Tyskland er jeg ikke i tvivl: Vores store nabo befinder sig i en identitetskriser, hvor der er blevet vendt op og ned på hemmeligheden bag landets økonomiske succes: Sats på billig russisk energi, den amerikanske sikkerhedsgaranti og det store kinesiske marked. Efter den 24. februar er det sket med importen af russisk energi, og tyske politikere knokler verden rundt for at finde ny, dyr energi. Lige så klart er det, at Tyskland selv skal afsætte flere milliarder til forsvaret – på grund af Putin, men også fordi USA, uanset hvem der vinder præsidentvalget i 2024, ikke vil have Europa som førsteprioritet.

Og endelig viste al polemikken om formanden for Repræsentanternes Hus Nancy Pelosi tur til Taiwan i sommer, hvor uholdbart det er, at Tyskland handler så meget med Kina. For hvad gør Tyskland, hvis Taiwanstrædet pludselig lukker, når man er så afhængig af eksport til Kina og import af f.eks. mikrochip fra Taiwan?

At udvikle en ny slagkraftig økonomisk model – eller *Geheimrezept* – kommer til at tage lang tid. Lige så klart er det, at tyske politikere med kansler Olaf Scholz i spidsen må bruge megen energi på hjemmefronten. Reelt stiller det EU-samarbejdet i en ny situation. For første gang meget længe falder en europæisk krise sammen med, at Tyskland også er i krise. Tag bare coronakrisen. Her startede Tyskland ganske vist med at gå solo ved kun at ville indkøbe vacciner sammen med tre-fire lande. Efter at kansler Merkel intervererede personligt, sadlede den tyske regering hurtigt om og plæderede ikke alene for et fælles EU-vaccineprogram, men også en fælles gældsfinansieret coronafond. Det var medvirkende til, at alle, også Danmark, kom igennem krisen.

Budskabet i denne uge fra Tyskland var fundamentalt anderledes: Dagen før EU-energiministtermødet meldte Scholz-regering ud, at den afsætter intet mindre end 200 mia. euro til at bekæmpe de høje energipriser i Tyskland. For at overbevise tyskerne om, at regeringen mente det alvorligt, betegnede Scholz planen som »doppel-Wumms«, dvs. det dobbelte brag.

Og planen gav mildest talt genlyd uden for Tyskland. For hvad var egentlig budskabet? At landene med de dybeste lommer har mulighed for at redde deres erhvervsliv og borgere, mens andre må sejle i deres egen sø? Stribevise af aktører gik i rette med tyskerne – lige fra EU-kommissærer over Ungarns Viktor Orbán til Italiens afgående premierminister, Mario Draghi. De barske reaktioner skal også ses i relation til noget andet, der er nyt, nemlig at Tyskland har mistet legitimitet i mange EU-lande. Især østeuropæerne er dybt kritiske over for landets årelange energiparløb med Putin og de langsommelige våbenleverancer.

Alt andet lige betyder Tysklands identitetskrise og svækkede legitimitet, at andre må være væsentligt mere aktive i denne krise. Hvilke forslag kan hjælpe alle 27 medlemslande igennem, når vinteren for alvor melder sig? Skal EU f.eks. begynde at købe gas ind i fællesskab – helt ligesom det skete med vaccinerne under coronakrisen?

En stor del af opgaven ligger hos kommissionen, og formand Ursula von der Leyen spiller da også ud med nye initiativer på topmødet i Prag fredag. På grund af den danske valgkamp skal man ikke forvente initiativer fra Danmark foreløbigt. Men derfor kan det alligevel være på sin plads, at Danmark bruger valgkampen til at gøde jorden: Hvordan mener vi fra dansk side egentlig, at hele EU kommer igennem energikrisen, og er det virkelig realistisk at insistere på, at EU kan optage Ukraine og alle lande på Balkan uden at genbesøge EU's institutionelle spilleregler?